

ОСНОВНІ ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ ОПЕРАТИВНОЇ ОБСТАНОВКИ В РЕСПУБЛІЦІ ПОЛЬЩА: ОЦІНКА СПЕЦІАЛЬНИХ СЛУЖБ

В. О. Паливода, головний консультант відділу нових викликів центру зовнішньополітичних досліджень Національного інституту стратегічних досліджень

Зважаючи на географічне положення Республіки Польща (далі – РП) у Центральній Європі, нестабільність цієї частини континенту, спричинену російською агресією проти України, та зростаючу роль країни на східному фланзі НАТО та ЄС, останнім часом в РП спостерігається посилення активності іноземних спецслужб. За словами прес-секретаря міністра-координатора спеціальних служб Станіслава Жарина, особливо активними є розвідувальні служби таких глобальних гравців, як Росія, Китай або Туреччина.

У жовтні 2020 р., після витоку бази даних китайської державної компанії «Zhenhua Data Information Technology», стало відомо, що військова розвідка КНР збирає персональні дані на понад 3000 громадян РП, серед яких не лише нинішні та колишні державні високопосадовці, військовослужбовці, співробітники спецслужб, судді та навіть кримінальні злочинці, але й члени їхніх родин. За оцінками польських експертів із Центру східних досліджень (структура, яка тісно співпрацює з Агентством розвідки та Агентством внутрішньої безпеки), ключовими напрямками для розвідслужб Китаю є інфраструктура, штучний інтелект, фармацевтична промисловість, військові технології, зв'язок, методи дешифрування, криптологія. Наприкінці листопада 2020 р. у Варшаві розпочався судовий процес над колишнім офіцером Агентства внутрішньої безпеки та співробітником китайської телекомунікаційної компанії, які працювали на розвідку КНР.

Один із нових елементів оперативної обстановки – американська

військова присутність у Польщі, з одного боку, посилює рівень національної безпеки, а з іншого, – породжує контррозвідувальні та антитерористичні виклики для спецслужб РП. Зокрема, місця дислокації союзних військ становлять важливий інтерес для іноземних розвідок, які намагаються отримувати інформацію про діяльність НАТО. У зв'язку з цим, рішенням міністра-координатора спеціальних служб **створена міжвідомча група для контррозвідувального захисту баз США у Польщі.**

Наприкінці листопада 2020 р. у м. Познань відбулося відкриття передового командування 5-го армійського корпусу США, що збільшить чисельність американських військовослужбовців в РП майже до 5500 осіб (у перспективі планується довести чисельність до 20 000). Це командування – єдина структура такого рівня, розгорнута в Європі. Його основним завданням буде координація і контроль сухопутних військ США на континенті, оперативне планування, співпраця і синхронізація сил США з військами інших країн-членів НАТО.

Американська військова присутність у Польщі призвела також до **інтенсифікації дезінформаційної діяльності з боку Росії** та спроб хакерських атак на інформаційні ресурси з метою розмістити контент, спрямований на підживлення антиамериканських настроїв у польському суспільстві.

Пандемія коронавірусу поставила перед спецслужбами РП завдання щодо **забезпечення політичного керівництва країни розвідувальною інформацією щодо реальної ситуації з поширенням цієї хвороби** у світі та стану розробки вакцини проти COVID-19 (зокрема, перевірки даних, чи не є це певною інформаційною чи лобістською грою окремих країн).

Активізація економічної та науково-технічної розвідки, об'єктами якої є стратегічні сегменти польської економіки, чутливі або важливі технології військово-промислового комплексу, вимагає від контррозвідувальних органів посилення протидії іноземних спецслужбам. Водночас Агентству внутрішньої безпеки та Службі військової контррозвідки **доцільно посилити також профілактичну діяльність** і належним чином готувати осіб, що працюють у цих сферах, до загроз, з якими вони можуть зіткнутися.

Посилення активності іноземних спецслужб з використанням нових

форм розвідувальної діяльності, що балансують на межі класичних правових положень Кримінального кодексу, ускладнює притягнення до відповідальності осіб, які займаються шпигунством. Беручи до уваги ці обставини, Комісія у справах спеціальних служб Сейму РП ***приступила до опрацювання відповідних змін до чинного законодавства.***

Згідно з проектом бюджету на 2021 р., який враховує складну епідеміологічну та економічну ситуацію, ***політика жорсткої економії стосуватиметься і спецслужб.*** За таких обставин перед ними постає проблема щодо скорочення або раціоналізації витрат, однак, як стверджує Станіслав Жарин, це не повинно позначитися на виконанні розвідкою та контррозвідкою їхніх функціональних завдань.